

המשרד ליהדות דת
מחלקת פניות הציבור, דוברות וחופש המידע

י"ג אלול, תשע"ז
4 ספטמבר, 2017

לכבוד
גב' טל דהן
מנהלת מרכז המידע
האגודה לזכויות האזרח

שלום רב,

הנדון: מידע אודות מדיניות המשרד בנושא קבורת אנשים ונשים טרנסג'נדרים –
בקשה לפי חוק חופש המידע התשנ"ח-1998
סימוכין: מכתבך מיום 25/05/2017

בראשית מכתבי אבקש להתנצל על העיכוב במתן מענה לפנייתך שנבע מהצורך בחיפוש מידע בין מספר גורמים.

להלן התייחסותי לפנייתך:

1. אין הנחיות או נהלים ספציפיים בנושא קבורת אנשים ונשים טרנסג'נדרים, אך יחד עם זאת, ישנה התייחסות כללית לעניין בסעיף 6(ב) לתנאי רישיון הקבורה הניתן לחברות הקבורה, כמפורט בסעיפים 778, 779 לחוזר מנכ"ל ס"ט/1 של המשרד לשירותי דת. בעניין זה יש להבחין בין חברות קבורה הפועלות לפי חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971, ובין חברות קבורה הפועלות לפי חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, תשנ"ו-1996. בחברות קבורה מהסוג הראשון, קיימת הוראה בסעיף 6(ב) לתנאי הרישיון לפיה "בכל עניין הלכתי הנוגע לטיפול בנפטר, לטקס הקבורה, צורת הקבורה והקמת המצבה, תנהג החברה על פי פסקי ההלכה של הרב המקומי, ובהיעדרו, על פי פסקי ההלכה של הרבנות הראשית לישראל". ואילו בחברות קבורה מהסוג השני, הוראת סעיף 6(ב) לתנאי רישיון הקבורה קובעת כי: "אופן הקבורה, מיקום הקברים, קביעת הצורה של החלקות ותחזוקתן, כל אלה ייעשו באופן שוויוני המבטיח שמירה על כבוד האדם וכבוד המת".
2. חברות הקדישא מחוייבות לקבור כל מי שנברא בצלם, כל יהודי בלי קשר לעברו, לנטיותיו או להרגליו. להט"ב וטרנסג'נדר נקברים עם כל הכבוד הראוי ככל יהודי.

**המשרד לביטחון המדינה
מחלקת פניות הציבור, דוברות וחופש המידע**

3. לגבי נוסח האשכבה, אכן יש הבדל בנוסח בין "נפטר" בו נהוג להשתמש בלשון זכר, ובין "נפטרת", שהמנהג להשתמש בלשון נקבה. במקרה של נפטרים טרנסג'נדרים שלגביהם יש הבדלי רצונות, כבר נפסק כי רצון המת גובר על עמדת המשפחה. יחד עם זאת, ניתן למצוא נוסח "ניטרלי" שאינו מתייחס ללשון זכר או נקבה.
4. בכל הקשור להליך הטהרה, המנהג בחברות קדישא הוא שהליך הטהרה של "נפטר" נעשה ע"י גברים, והליך הטהרה של "נפטרת" נעשה ע"י נשים. בכל הקשור לטרנסג'נדרים, הצורה החיצונית היא הקובעת, דהיינו, אדם שאברי המין שלו זכריים, טהרתו תתבצע ע"י גברים, ואדם עם אברי מין נקביים, טהרתו תבוצע ע"י נשים.
5. במידה ויש סתירה בין הזהות המגדרית שבה אדם חי לבין הזהות שבה משפחתו רוצה שייקבר, האמור בסעיפים 3 ו-4 לעיל נכון גם לעניין זה.
6. על פי ההלכה קוברים גבר ליד אישה זרה או אישה ליד גבר זר. אין רלוונטיות לשאלה היכן ייקבר אדם ששינה את מינו. הוא יקבר ככל אדם אחר לפי תנאי השטח ועל פי מקום פנוי.
7. צוואה אינה מחייבת את חברות הקדישא כל עוד לא התקבל צו קיום לצוואה. חברות הקבורה פועלות ככל הניתן לכבד את רצון המשפחות ושמירה על כבוד הנפטר.

אשמח לעמוד לרשותך בכל מידע נוסף.

בכבוד רב,

קרן שירוני
 ראש ענף פניות ציבור

וממונה על חוק חופש המידע

העתקים:

ח"כ דוד אזולאי, השר לשירותי דת

עו"ד עודד פלוס, מנכ"ל המשרד

עו"ד ישראל פת – היועץ המשפטי

מר יצחק ישי, מנהל אגף קבורה

עו"ד עובדיה ויזל סנקרי, עוזר היועץ המשפטי

עו"ד משה בא-גד יועץ השר